

ارائه چارچوب مفهومی همیار تصمیم‌گیری غربالگری بارداری مبتنی بر وب در ایران

چکیده فارسی

مقدمه: همیار تصمیم‌گیری ابزار آموزشی است که با ارائه‌ی اطلاعات معتبر و دقیق در موضوعات مختلف مرتبط با سلامت به بیماران برای تصمیم‌گیری کمک می‌کند. زنان باردار گروه ویژه‌ای از دریافت‌کنندگان خدمات سلامت هستند که با توجه به شرایط خاص خود، نیازمند تصمیم‌گیری در مراحل مختلف بارداری هستند. یکی از این مراحل، انجام آزمایش‌های غربالگری است که مادران باردار را با چالش روبه‌رو می‌سازد. همیار تصمیم‌گیری غربالگری بارداری می‌تواند با ارائه اطلاعات معتبر پیرامون این موضوع و کمک به زنان باردار در جهت شفاف‌سازی ارزش‌های خود، به آنها در تصمیم‌گیری کمک کند. در این پژوهش تلاش شده است چارچوبی مفهومی برای توسعه و پیاده‌سازی همیار تصمیم‌گیری غربالگری بارداری مبتنی بر وب در ایران ارائه شود.

روش پژوهش: پژوهش حاضر ترکیبی بوده و در چهار مرحله انجام شده است. در مرحله اول با استفاده از روش مرور دامنه، در ۱۴ پایگاه اطلاعاتی شامل پایگاه‌های خارجی وب آف ساینس، اسکوپوس، کاکرین، پابمد، مدلاین، پروکوئست، ام‌بیس، سیناهل، سایک‌اینفو و موتور جستجوی گوگل اسکالر و پایگاه‌های داخلی مگ ایران، ایران داک، پایگاه جهاد دانشگاهی و بانک نشریات علوم پزشکی کشور جستجو انجام شد و مقالات تحلیل محتوا شدند. این یافته‌ها برای تدوین راهنمای مصاحبه مورد استفاده قرار گرفت. در مرحله دوم با ۲۶ زن باردار و ۲۴ متخصص مصاحبه شد. نمونه‌گیری در گروه زنان باردار به روش هدفمند و در گروه متخصصان به روش هدفمند و گلوله برفی انجام شد. گروه متخصصان را متخصصان زنان و زایمان، ماماها، متخصصان کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی و سیاستگذاران حوزه‌ی زنان تشکیل دادند. برای تحلیل متن مصاحبه‌ها از روش تحلیل محتوا استفاده شد. در مرحله سوم به منظور اصلاح کدگذاری اولیه و چارچوب مفهومی پیشنهادی، نشست هم‌اندیشی خبرگان برگزار شد و چارچوب اولیه تدوین گردید. در نهایت برای تعیین اعتبار چارچوب مفهومی پیشنهادی از دو مرحله دلفی استفاده شد. در مرحله اول دلفی با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند ۲۱ نفر و در مرحله دوم دلفی از این تعداد ۱۲ نفر مشارکت نمودند. برای تحلیل داده‌ها در این مرحله از آمار توصیفی استفاده شد.

یافته‌ها: از جستجوی پایگاه‌های اطلاعاتی ۳۱ مقاله مرتبط شناسایی شد. از تحلیل محتوای این مقالات، پنج طبقه اصلی شامل ویژگی‌های محتوای اطلاعاتی، ویژگی‌های طراحی، اجزای اطلاعاتی، مبنای توسعه و عوامل مؤثر در پیاده‌سازی مشخص شد. همچنین تحلیل محتوای مصاحبه‌ها منجر به استخراج ۱۵ طبقه اصلی و ۵۵ طبقه فرعی شد. همچنین اجزای اطلاعاتی، سازمان‌های دخیل و جنبه‌های مدیریتی و حقوقی همیار تصمیم‌گیری غربالگری بارداری مبتنی بر وب مشخص شد. چارچوب مفهومی اولیه بر اساس دسته‌بندی کدهای استخراج شده و برقراری ارتباط معنایی بین آنها تدوین شد. بعد از انجام نشست هم‌اندیشی خبرگان و دو مرحله دلفی، چارچوب مفهومی اولیه تعیین اعتبار شد. در نهایت مراحل توسعه و پیاده‌سازی، مؤلفه‌های طراحی و تولید محتوا و مؤلفه‌های پیاده‌سازی (شامل ۱۱

طبقه‌ی اصلی و ۳۶ طبقه‌ی فرعی)، اجزای اطلاعاتی، نهادها و سازمان‌های مرتبط و جنبه‌های مدیریتی و حقوقی به عنوان چارچوب مفهومی همیار تصمیم‌گیری بارگذاری مبتنی بر وب در ایران تدوین گردید. سه طبقه‌ی اصلی طراحی و تولید محتوا شامل ویژگی‌های محتوای اطلاعاتی، ویژگی‌های طراحی و ویژگی‌های ابزار و هشت طبقه‌ی اصلی پیاده‌سازی شامل سیاستگذاری و برنامه‌ریزی، آموزش، اطلاع‌رسانی و تبلیغ، فرهنگ‌سازی، منابع و نظارت بر اجرا در طبقه‌ی عوامل سازمانی و نگرش، دانش و مهارت زنان باردار و نگرش و حمایت کادر درمان در طبقه‌ی عوامل فردی بود.

نتیجه‌گیری: پیش از توسعه و پیاده‌سازی همیار تصمیم‌گیری بارگذاری مبتنی بر وب لازم است به کلیه عوامل مؤثر از دیدگاه کاربران و ذینفعان توجه و از تمام ظرفیت‌های موجود جهت موفقیت این طرح و ارائه خدمات مؤثر به زنان باردار استفاده کرد. هدف نهایی این اقدامات، بالا بردن سطح اطلاعات و قدرت تصمیم‌گیری زنان باردار برای حفظ سلامت خود و جنین است. به کمک همیار تصمیم‌گیری بارگذاری می‌توان امکان مشارکت زنان باردار در تصمیم‌گیری را فراهم آورد.

کلیدواژه‌ها: همیار تصمیم‌گیری؛ غربالگری بارگذاری؛ تصمیم‌گیری مشارکتی؛ چارچوب مفهومی.